

लेकेवेशी नगरपालिकाको कर तथा गैर कर राजश्व लगाउने र उठाउने सम्बन्धमा

व्यवस्था गर्न बनेको ऐन,

२०७४

ऐन संख्या	६ (२०७४ साल)
-----------	--------------

प्रमाणीकरण गर्नेको

दस्तखत -

नाम थर - श्री गगनसिं सुनार

पद - नगर प्रमुख

नगरसभामा पेश भएको मिति:- २०७४/१०/२९
नगरसभाबाट स्वीकृत भएको मिति:- २०७४/१०/२९
प्रमाणिकरण मिति:- २०७४/११/१०

लेकेवेशी नगरपालिका
नगरकार्यपालिकाको कार्यालय
कल्याण, सुर्खेत

लेकवेशी नगरपालिकाको कर तथा गैर कर राजश्व लगाउने र उठाउने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन, २०७४

प्रमाणीकरण गर्नेको

नाम: श्री गगनसिं सुनार

पद:- नगर प्रमुख

दस्तखत:-

नगरसभामा पेश भएको मिति:- २०७४/१०/२९

नगरसभाबाट स्वीकृत भएको मिति:- २०७४/१०/२९

प्रमाणिकरण मिति:- २०७४/११/१०

प्रस्तावना: लेकवेशी नगरपालिकाको समग्र विकास र समृद्धीको लागि नगरपालिकामा रावश्व लगाउने तथा उठाउने सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकाले,

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ को क्रमसँख्या ४ मा उल्लेखित विषयलाई कार्यान्वयन गर्न संविधानको धारा २२६ को उपधारा (१) बमोजिम लेकवेशी नगरपालिकाको दोस्रो नगर सभाले यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम “लेकवेशी नगरपालिकाको कर तथा गैर कर राजश्व लगाउने र उठाउने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन २०७४” रहेको छ।

(२) यो ऐन लेकवेशी नगरपालिका भर लागू हुनेछ र यस कानून बमोजिम कर वा राजश्व बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको व्यक्ति जहाँ सुकै रहे बसेको भए पनि निजको हकमा समेत लागू हुनेछ।

(३) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसंगले अर्को नलागेमा यस ऐनमा:-

(क) “कम्पनी” भन्नाले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम स्थापन भएको कम्पनी सम्भन्नु पर्छ, र सो शब्दले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम स्थापित संगठित संस्थालाई समेतलाई जनाउँछ।

(ख) “कर” भन्नाले परिच्छेद ४ बमोजिम लागेको वा लाग्ने करलाई सम्भन्नु पर्छ।

(ग) “कर अधिकृत” भन्नाले यस ऐनको दफा ६ बमोजिम नियुक्त गरेको कर अधिकृत सम्भन्नु पर्छ, सो शब्दले कर अधिकृतको रूपमा काम गर्न जिम्मेवारी सुम्पेको वा कर अधिकृतको प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्ने लेकवेशी नगरपालिकाको अधिकृत स्तरको कर्मचारी समेतलाई जनाउँछ।

- (घ) “कर एकाई” भन्नाले लेकवेशी नगरपालिकामा कर सम्बन्धि काम, कारवाही र निर्णय गर्ने नगरपालिकाका विभाग, महाशाखा, शाखा वा सो प्रयोजनको लागि तोकिएको कार्यालयको रूपमा रहेको नगरपालिका अन्तर्गतका संगठन संरचनालाई सम्झनु पर्छ ।
- (ङ) “कर दाता” भन्नाले कर तिर्नु पर्ने कर्तव्य भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले कर अधिकृतले कुन करको विवरण बुझाउन सूचना दिएको वा अरु कुनै कारवाही प्रक्रिया शुरु गरको व्यक्तिलाई समेतलाई जनाउँछ ।
- (च) “कर निर्धारण” भन्नाले कर निर्धारण सम्झनु पर्छ र सो शब्दले पुनः कर निर्धारण र अतिरिक्त कर निर्धारणलाई समेतलाई जनाउँछ ।
- (छ) “गैरकर राजस्व” भन्नाले परिच्छेद-१४ बमोजिम लाग्ने वा लागेको गैरकर राजस्वलाई सम्झनु पर्छ ।
- (ज) “परिवार” भन्नाले प्राकृतिक व्यक्तिको पति, पत्नी, अंश छुट्टिए वा नछुट्टिएका नावालिक सन्तानलाई सम्झनु पर्छ ।
- (झ) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले नगरपालिकाको प्रशासकीय प्रमुखको रूपमा काम गर्ने कर्मचारीलाई सम्झनु पर्छ ।
- (ञ) “फर्म” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएको वा दर्ता नभएको जुनसुकै फर्मलाई सम्झनु पर्छ ।
- (ट) “व्यक्ति” भन्नाले कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएको जुनसुकै व्यक्तिलाई सम्झनु पर्छ ।
- (ठ) “सभा” भन्नाले लेकवेशी नगरपालिकाको नगर सभालाई सम्झनु पर्छ ।
- (ड) “स्थानीय सरकार” भन्नाले स्थानीय तहको कार्यकारिणी अधिकार प्रयोग गर्ने नगरपालिकालाई सम्झनु पर्छ ।
- (ढ) “संविधान” भन्नाले नेपालको संविधानलाई सम्झनु पर्छ ।
- (ण) “नगरपालिका” भन्नाले लेकवेशी नगरपालिकालाई सम्झनु पर्छ ।

३. **व्याख्या:** यो कानूनमा परिभाषा गरिएका लवजको सोही र अरुमा प्रचलित कानून व्याख्या सम्बन्धि संघीय ऐन तथा दफा बमोजिमका सिद्धान्तका आधारमा गरिनेछ ।

४. **कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धि सामान्य सिद्धान्त:** (१) कर राजस्व देहायका सिद्धान्तलाई आधार लिई लगाईनेछ:-

- (क) कर तिर्न सक्ने क्षमताका आधारमा ।
- (ख) कर प्रणाली समानता र न्यायमा आधारित रहने गरी ।
- (ग) सरल, पारदर्शी मितव्ययी आधारित रहने गरी ।
- (घ) नागरिकलाई सुविधा हुने किसिमबाट
- (ङ) स्वेच्छिक रूपमा कर तिर्न प्रेरित हुने वातावरण सृजना गरेर ।
- (च) करको आधार, करको दर र कर तिर्ने अवधी निश्चित गरेर ।

शिवबहादुर सुब्बा
नगर प्रमुख

(छ) पश्चातदर्शी असर नपने गरेर ।

(२) गैरकर राजस्व लगाउँदा र उठाउँदा गराइने सेवा, सहूलियत र सुविधाको लागत, सञ्चालन र सम्भार खर्चलाई मानी लगाइने र उठाइने छ ।

परिच्छेद-३

कर प्रशासन सम्बन्धि व्यवस्था

५. **कर प्रशासन:** (१) नेपालको संविधानको व्यवस्था अनुरूप आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको कर तथा गैरकरको प्रशासन सम्बन्धि कार्य नगरपालिकाले गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कर प्रशासन व्यावसायिक, दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउन आवश्यकता अनुसार कर एकाई रहन सक्ने छन् ।

६. **कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) स्थानीय सरकारबाट स्वीकृत दरबन्दी अनुसारका विभिन्न तहका कर्मचारी कर एकाईमा रहन सक्ने छन् ।

(२) कर एकाईमा स्थानीय सरकारले प्रचलित कानून बमोजिम स्वीकृत दरबन्दीका आधारमा एक वा सो भन्दा बढी तहका कर अधिकृतहरु, कर सहायक तथा सहयोगीहरुलाई काममा लगाउन सक्नेछ ।

७. **कर अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार:** यस कानूनमा अन्यत्र उल्लेख भएका काम, कर्तव्य र अधिकार अतिरिक्त कर अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) करदाता दर्ता गर्ने ।

(ख) करदाताबाट विवरण प्राप्त गर्ने ।

(ग) कर परीक्षण तथा अनुसन्धान गर्ने ।

(घ) कर संकलन गर्ने ।

(ङ) कर तथा गैर कर राजस्व चुहावट रोक्न आवश्यक कार्य गर्ने ।

(च) करदाता मैत्री वातावरण बनाउन उपयुक्त र आवश्यक कार्य गर्ने ।

(छ) कर सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

(ज) कर कानून र कर प्रशासनका क्षेत्रमा सुधार गर्नु पर्ने विषयमा नगरपालिका सुझाव दिने ।

(झ) राजश्वको प्रक्षेपण गर्न आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउने ।

(ञ) करदाता प्रक्षेपण गर्न आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउने ।

(ट) कर सम्बन्धी अभिलेख दुरुस्त राख्ने ।

(ठ) कर सम्बन्धी अन्य काम गर्ने ।

शम्भु प्रसाद
प्रमुख

८. **अधिकार प्रत्यायोजन:** (१) नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले संविधान र यस कानून बमोजिम आफूमा रहेको कर तथा राजश्व उठाउने अधिकार कर अधिकृतलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(२) कर अधिकृतले आफूलाई प्राप्त अधिकार मध्ये आवश्यक अनुसार केही अधिकार आफ्नो सामान्य रेखदेख र नियन्त्रण रहने गरी आफू मातहतको कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(३) कर अधिकृतले आफूलाई प्राप्त अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने सम्बन्धमा स्थानीय सरकारबाट कुनै खास निर्देशन भएकैमा सोही बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

९. **प्रत्यायोजित अधिकार र जिम्मेवारी:** (१) दफा ८ बमोजिम प्रत्यायोजन गरिएको अधिकारको जिम्मेवारी अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने अधिकारीमा रहने छ ।

(२) दफा ८ बमोजिम प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्नेले सो अधिकारको प्रयोग गर्दा अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने प्रति उत्तरदायी रही अधिकारको प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ४

कर र राजस्व सम्बन्धि व्यवस्था

१०. **एकीकृत सम्पत्ति कर:** (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र रहेको जुन सुकै व्यक्तिको स्वामित्वमा रहेको सम्पूर्ण घर र जग्गाको एकीकृत रूपमा हिसाब गरी नगर सभाले तोकेको दर बमोजिम एकीकृत सम्पत्ति कर लगाउने र उठाउने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको एकीकृत सम्पत्ति कर लगाउने भनी तोकेको घर र जग्गा बाहेकका अन्य भएमा दफा १४ बमोजिम भूमिकर (मालपोत) लगाउनु र असुल उपर गर्नु पर्नेछ ।

(३) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्रको घर जग्गाको अभिलेख प्रत्येक वर्ष दुरुस्त मिलाई राख्नु पर्नेछ ।

(४) एकीकृत सम्पत्ति कर निर्धारणका लागि सम्पत्तिको मूल्याङ्कन देहाय बमोजिम गरिने छ:-

(क) घरको बनौट (कच्ची वा पक्की)

(ख) घर जग्गासँग सडक वा बाटो जोडिएको वा नजोडिएको र जोडिएको भए पक्की, कच्ची वा गोरेटो जस्तो बाटोको प्रकृति र राजमार्ग, मुख्य सडक वा सहायक सडकसँगको दुरी ।

(ग) घर जग्गाको व्यापारिक वा आवासीय उपयोगको अवस्था ।

(घ) एकीकृत सम्पत्ति मूल्यांकन गर्दा अनुसूची - १ बमोजिम त्रसकट्टी गरी खुद सम्पत्ति कायम गरिने छ ।

(ङ) खण्ड (घ) बमोजिम कायम भएको खुद सम्पत्तिमा सात प्रतिशत मर्मत संभार खर्च कट्टी गर्ने

(५) उपदफा(४) बमोजिम घर जग्गा मूल्याङ्कन गर्न देहायको घर जग्गा मूल्याङ्कन समिति गठन गर्न सक्नेछ:

(क) स्थानिय सरकारले तोकेको इन्जिनियर वा प्राविधिक- संयोजक

(ख) स्थानिय सरकारले तोकेको घरजग्गा सम्बन्धि बिज्ञ एक जना- सदस्य

शिवराज सुन्दर
प्रमुख

(ग) कर एकाईको प्रमुख सदस्य सचिव

(६) घरजग्गा मूल्याङ्कन समितिले नगरपालिकाको कुनै पदाधिकारी वा अधिकृत वा अन्य कुनै विज्ञलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(७) घरजग्गा मूल्याङ्कन समितिले प्रत्येक पाँच वर्षमा घरजग्गा मूल्याङ्कनका आधार र दररेटको सुझाव सिफारिस गर्न सक्नेछ ।

(८) घर जग्गा मूल्याङ्कन समितिले बैठकको कार्यविधि आफै निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

(९) एकीकृत सम्पत्ति करको प्रयोजनको लागि सम्पत्तिको स्वामित्व देहायको व्यक्तिमा रहेको मानिने छ :-

(क) आर्थिक वर्षको पहिला दिन जुन सम्पत्ति जसको स्वामित्वमा रहेको छ सो सम्पत्ति सोही व्यक्तिको नाममा ।

(ख) कुनै सम्पत्ति एक भन्दा बढी व्यक्तिहरुको संयुक्त स्वामित्वमा रहेकोमा स्वामित्व स्पष्ट भएकोमा सोही अनुसार र अन्यथा सबैको बराबर हक ।

(१०) करदाताले प्रत्येक वर्ष स्वयं कर निर्धारण गरी आश्विन मसान्त भित्र नगरपालिका विवरण पेश गर्नु पर्नेछ ।

(११) यस दफा बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने कर प्रत्येक आर्थिक वर्षको आश्विन मसान्त भित्र कर एकाईमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(१२) नावालकको नाममा रहेको सम्पत्तिमा लाग्ने एकीकृत सम्पत्ति कर दाखिला गर्ने दायित्व निजको संरक्षक वा माथवर व्यक्तिको हुनेछ ।

(११) **घर बहाल कर:** (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र बहालमा लगाउने घरको आकार, प्रकार, बनौट र चर्चेको जग्गा (प्लिनथि एरीया) को आधारमा नगरसभाले तोके बमोजिमको बहाल कर लगाई असुल उपर गर्ने छ ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि घर भन्नाले भवन, गोदाम, टहरा, छप्पर (सेडड), कारखाना र यस्तै पक्की वा कच्ची संरचना सम्भन्नु पर्छ ।

(२) घर बहालमा लगाउने व्यक्ति घर बहाल करको करदाता हुनेछ । कम्पनी वा संस्था मार्फत घर बनाई घर बहालमा दिएको हकमा उक्त कम्पनी वा संस्था घर बहालमा दिइएको हकमा उक्त कम्पनी वा संस्था घर बहाल करको करदाता हुनेछ ।

(३) घर बहालमा दिदा प्रत्येक घर धनीले सम्झौता गरी त्यस्तो सम्झौताको प्रति वा सम्झौतामा संशोधन गरिएमा सोको विवरण सो कार्य भएको मितिले पैतिस दिनभित्र कर एकाईमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा(३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै कार्यालय, कम्पनि, फर्म, एजेन्सी, परामर्शादाता वा जुनसुकै प्रकारको संगठित संस्थाको घर बहालमा लिएकोमा बहाल भुक्तानी गर्दा अग्रीम कर कट्टी गरी घर धनीका तर्फबाट कर एकाईमा घर बहाल कर बुझाउनु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम अग्रीम कर कट्टी गरी दाखिला गर्नु पर्ने घर बहाल कर कर कट्टी भएको महिना पछिको महिनाको २५ गते भित्र दाखिला गर्न पर्नेछ ।

शिवबहादुर सुब्बा
नगर प्रमुख

(६) घर बहालको प्रयोजनको लागि स्थानीय सरकारले न्यूनतम मासिक घर बहाल रकम निर्धारण गरी लागु गर्न सक्नेछ ।

(७) न्यूनतम मासिक घर बहाल रकम निर्धारण सम्बन्धि अन्य व्यवस्था कार्यविधिमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

(८) घर बहालमा दिने घर धनीले घर बहाल गरेको विवरण प्रत्येक आर्थिक वर्षको आश्विन मसान्त भित्र पेश गर्नु पर्नेछ ।

(९) यस दफा बमोजिम दाखिला गर्नु पर्ने कर प्रत्येक आर्थिक वर्षको आश्विन मसान्त भित्र दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(१०) यस आर्थिक वर्षको घर बहाल कर एकमुष्ट अग्रिम रुपमा श्रावण महिना भित्र दाखिला गर्ने घर धनिलाई घर बहाल करमा दश प्रतिशत छुट दिइने छ ।

(१२) **घर जग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क:** (१) नगरपालिकाले घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क लगाई उठाउन सक्ने छ ।

(२) नगरपालिकाले उपदफा (१) बमोजिम घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेशन जग्गा वा घर रजिष्ट्रेशन शुल्क उठाउँदा अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम प्रदेशले लगाएको घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क समेत उठाउनु पर्नेछ । यसरी असुल भएको घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क रकम मध्ये नगरपालिकाले लगाएको सबै कर, प्रदेशले लगाएको घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क को दुई प्रतिशत रकम नगरपालिकाको संचित कोषमा दाखिला गरी प्रदेशले लगाएको बाँकी अन्ठानबन्धे प्रतिशत रकम प्रदेश संचित कोषमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(३) नगरपालिका क्षेत्र भित्र घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेशन पारित गराई स्वामित्व प्राप्त गर्ने व्यक्तिले घर, जग्गा वा घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क बुझाउनु पर्नेछ ।

(४) घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क स्वामित्व हस्तान्तरण गर्दाको समयमा बुझाउनु पर्नेछ ।

(५) घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क प्रत्येक कारोबारको लिखतमा भएको थैली वा सो प्रयोजनको लागि निर्धारण गरिएको न्यूनतम रकम बमोजिम त्यस्तो घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेशन गर्ने कार्यालयबाट असुल उपर गरिने छ ।

(६) रजिष्ट्रेशन शुल्क थैली रकम वा सो प्रयोजनको लागि तोकिएको रकम मध्ये जुन बढी हुन्छ सो रकमको १ (एक) प्रतिशत हुनेछ ।

(७) घर, जग्गा वा घर जग्गाको स्वामित्व प्राप्त गर्ने व्यक्ति महिला नागरिक भएमा उपदफा (६) बमोजिम लाग्ने शुल्कमा पच्चीस प्रतिशत रकम छुट हुनेछ ।

(८) संघिय, प्रदेश र स्थानीय सरकार तथा सकरकारी निकायलाई रजिष्ट्रेशन शुल्क लाग्ने छैन ।

(९) नगरपालिकाले घर जग्गा रजिष्ट्रेशन पारित गर्दाको अवस्थामा नेपाल सरकारले तोकेको दरमा पूँजीगत लाभकर असुल गरी तोकेको राजश्व खातामा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

(१३) **सवारी साधन कर:** (१) नगरपालिकाले सवारी साधन कर लगाउन सक्ने छ ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजन यस दफाको लागि “सवारी साधन” भन्नाले इन्धन वा यान्त्रिक शक्तिबाट सडकमा चल्ने चार पांग्रे, तिनपांग्रे वा दुई पांग्रे सवारी साधन सम्झनु पर्छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सवारी साधन कर लगाउदा सवारी साधनको प्रकृति र क्षमताका आधारमा समान प्रकृतिका सवारी साधनलाई समान दर कायम हुने गरी लगाइने छ ।

(३) यस दफा बमोजिमको लगाईएको सवारी साधन करको दर प्रदेशमा पठाउनु पर्नेछ ।

(४) अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम सवारी साधन धनीले यस दफा बमोजिमको कर प्रदेश कर कार्यालय वा एकाइमा बुझाउनु पर्नेछ ।

(५) प्रत्येक वर्षको आश्विन मसान्तमा सवारी साधन धनीले यस दफा बमोजिमको कर दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(१४) **भूमिकर (मालपोत):** (१) नगरपालिकाले भूमिकर (मालपोत) लगाई उठाउन सक्ने छ ।

(२) यस ऐन बमोजिम एकीकृत सम्पत्ति कर लाग्ने घर र जग्गा बाहेको अन्य जग्गामा भूमिकर (मालपोत) लाग्ने छ र त्यस्तो जग्गाको जग्गा धनीले भूमिकर (मालपोत) तिर्नु पर्नेछ ।

(३) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार र कूटनीतिक नियोगको नाममा भएका जग्गामा भूमिकर (मालपोत) लाग्ने छैन ।

(४) प्राकृतिक प्रकोपको अवस्था अन्य गम्भीर परिस्थितिमा स्थानीय सरकारले आधार र कारण खोली त्यसबाट प्रभावित सबैले समान सुविधा पाउने गरी भूमिकर (मालपोत) मा छुट दिने निर्णय गर्न सक्ने छ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम छुट दिने निर्णय भएकोमा मितिले पन्ध्र दिनभित्र त्यसको सूचना नगरसभाको बैठक चलेको भए नगरसभा पेश गर्नु पर्नेछ, र बैठक नचलेको भए त्यसपछि बस्ने सभाको पहिलो बैठकले पारित गर्नु पर्नेछ ।

(६) स्थानीय सरकारले यस दफा बमोजिमको भूमिकर (मालपोत) आफैले उठाउन वा नेपाल सरकार अन्तर्गतको कुनै कार्यक्रम मार्फत उठाउने व्यवस्था गर्न सक्ने छ ।

(७) भूमिकर (मालपोत) प्रत्येक वर्ष आश्विन महिनाभित्र कर एकाई वा सम्बन्धि वडा कार्यालय वा स्थानीय सरकारले तोकेको कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ ।

(८) स्थानीय सरकारले विपद परेको अवस्था वा विशेष परिस्थिति सिर्जना भएकोमा आधार र कारण खोली नगरपालिका वा त्यसको कुनै खास क्षेत्र तोकियो सो क्षेत्रको जग्गाको भूमिकर बुझाउने म्याद बढाउन सक्नेछ । सो म्याद भित्र भूमिकर (मालपोत) बुझाएकोमा म्याद भित्र बुझाएको मानिने छ, र थप शुल्क लाग्ने छैन ।

१५. **मनोरञ्जन कर:** (१) स्थानीय सरकारले चलचित्र घर, भिडियो घर, साँस्कृतिक हल, कन्सर्ट जस्ता मनोरञ्जन स्थलमा देखाइने मनोरञ्जनका साधानमा मनोरञ्जन कर लगाई उठाउन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको मनोरञ्जन कर तथा अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम प्रदेशले लगाएको मनोरञ्जन कर मनोरञ्जन स्थलको सञ्चालकले मनोरञ्जनको लागि टिकट बिक्री गर्दाको अवस्थामा असूल गर्नेछ । यसरी असूल भएको मनोरञ्जन कर रकम मध्ये नगरपालिकाले लगाएको सबै र प्रदेशले लगाएको मनोरञ्जन करको दुई प्रतिशत रकम नगरपालिकाको संचित कोषमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम उपभोक्ताबाट असूल गरेको मनोरञ्जन करको रकम असूल गरेको महिना भन्दा पछिको महिनाको २५ गते भित्र कर एकाईमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

१६. **विज्ञापन कर :** (१) नगरपालिकाले सूचनापाटी (होर्डिङ्ग बोर्ड) मा विज्ञापन कर लगाई असूल गर्न सक्ने छ ।

(२) नगरपालिकाले उपदफा(१) बमोजिमको विज्ञापन कर शुल्क उठाउँदा अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम प्रदेशले लगाएको विज्ञापन कर समेत उठाउन पर्नेछ । यसरी असूल भएको विज्ञापन कर रकम मध्ये नगरपालिकाले लगाएको सबै र प्रदेशले लगाएको विज्ञापन कर को दुई प्रतिशत रकम नगरपालिकाको संचित कोषमा दाखिला गरि प्रदेशले लगाएको बाँकी अन्तानब्वे प्रतिशत रकम प्रदेश संचित कोषमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(३) विज्ञापन कर विज्ञापन राख्न अनुमतिका लागि निवेदन दिनेबाट असूल गरिने छ ।

(४) यस ऐन बमोजिम असूल गरेको विज्ञापन करको रकम असूल गरेको महिना भन्दा पछिको महिनाको २५ गते भित्र कर एकाईमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(५) यस दफा बमोजिमको विज्ञापन सामाग्री राख्न नगरपालिकाबाट अनुमति लिनु पर्नेछ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिमको अनुमति पत्र दिदाँ सर्वसाधारण जनताको हित सम्बन्धी अन्य कुराका अतिरिक्त विज्ञापन राख्न पाउने अवधि, नवीकरण गर्नु पर्ने समय, नवीकरण नगरेमा लाग्ने शुल्क, सौन्दर्य विगान नहुने कुरा, सामाग्रीको भाषिक शुद्धता र शालीनता जस्ता शर्त किटान गरिएको हुनु पर्नेछ ।

(७) कुनै कम्पनी, फर्म, एजेन्सी, संस्था वा व्यक्तिले अरु कसैले प्रयोजन गरेको सूचनापाटी (होर्डिङ्ग बोर्ड) राखेमा यस दफा बमोजिमको विज्ञापन कर सम्बन्धित प्रायोजकबाट असूल गरी राजश्व एकाई वा सो इकाइले तोकेको बैंक खाता दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(८) नेपार सरकार वा प्रदेश सरकार वा सरकारी संस्थाका जग्गा वा सम्पत्ति (पोल आदि) मा विज्ञापन सामाग्री राखेमा कर उठाउनु अघि कर एकाइले सो निकायसँग समन्वय गरी कर असूल गर्नु पर्नेछ ।

(९) व्यापारिक वा व्यवसायिक प्रयोजनका लागि राखिएका विज्ञापनमा लागेको कर छुट वा मिनाहा हुन सक्ने छैन ।

(१०) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारका तर्फबाट राखेका विज्ञापनमा कर लाग्ने छैन ।

१७. **व्यवसाय कर:** (१) नगरपालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्रको व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारको आधारमा व्यवसाय दर्तामा र नविकरणमा वार्षिक व्यवसाय कर लगाउन र उठाउन सक्ने छ ।

(२) एकै व्यक्तिले आफ्नो नाममा एक वा एकै प्रकृतिका व्यवसाय वा शाखा एक वा सो भन्दा बढी स्थानमा सञ्चालन गरेकोमा ६० दिन भित्र सो को जानकारी कर एकाईलाई दिनु पर्नेछ ।

(३) यस दफा बमोजिमको व्यवसाय कर वार्षिक रुपमा बुझाउनु पर्नेछ । कुनै करदाताले अग्रिम रुपमा पाँच वर्षको कर एकमुष्ट बुझाउन चाहेमा त्यस वापत लाग्ने रकममा दश प्रतिशतले छुट दिइने छ ।

(४) करदाताले व्यवसाय संचालन गर्दा निवेदन साथ पेश गरेका विवरणमा हेरफेर परिवर्तन वा नामसारी गर्नु पर्ने भएमा त्यसको कारण परेको मितिले सोठी दिन भित्र कर एकाइमा जानकारी दिनु पर्नेछ ।

(५) कर अधिकृतले करदाताले उपदफा (४) बमोजिम पेश गरेको विवरण छानविन गरी अन्यथा देखिएमा यथार्थ विवरण पेश गर्न तीस दिनको म्याद दिई करदातालाई सूचना दिन सक्ने छ ।

(६) एकपटक व्यवसाय दर्ता भए पछि दर्ता खारेजीको निवेदन नपरे सम्म सो व्यवसाय संचालनमा रहेको मानी कर असूल गरिने छ ।

(७) कुनै करदाताले लाग्ने कर बुझाई व्यवसाय दर्ता खारेज गर्न निवेदन दिने सक्ने छ ।

परिच्छेद-५

करदाता दर्ता सम्बन्धी व्यवस्था:

१८. करदाताको पहिचान तथा दर्ता: (१) व्यवसाय सञ्चालन गर्नु पर्ने व्यवसाय मात्र दर्ता गरी सञ्चालन गर्नु पर्नेछ ।

(२) कर एकाइले यस ऐन बमोजिम कर तिर्नु पर्ने व्यक्ति वा करदाताको पहिचान गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम करदाताको पहिचान गर्दा व्यक्ति वा करदाताको नाममा रहेको सम्पत्ति, निजले गरेको कारोबार र कर एकाइलाई कुनै स्रोतबाट प्राप्त सूचना र सो एकाइले छानविन गर्दा देखिएका आधारमा करदाताको पहिचान गरिने छ ।

(४) कर एकाइले यस ऐन बमोजिम कर तिर्नु पर्ने दायित्व भएका करदाताको विवरण खुलाई करदाता दर्ता गरी राख्नु पर्ने छ ।

(५) नेपाल सरकारकाट स्थायी लेखा नम्बर लिएका करदाताले कर सम्बन्धि कारोबार गर्दा सोहि नम्बरको प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

१९. करदाताको दायित्व: यस ऐन बमोजिम कर तिर्नु पर्ने कर्तव्य भएका करदाताको देहाय बमोजिमको दायित्व हुनेछ:-

(क) आफूलाई करदाताको रूपमा दर्ता गराउने ।

(ख) निर्धारित समयमा विवरण पेश गर्ने ।

(ग) निर्धारित समयमा कर दाखिला गर्ने ।

(घ) यस ऐन बमोजिम कुनै शुल्क, जरिवाना वा व्याज बुझाउनु पर्ने, भए समयमा बुझाउने ।

(ङ) हिसाब किताब र अभिलेख दुरुस्त राख्ने ।

(च) कर अधिकृतले मागेको सूचना तथ्यांक समयमा उपलब्ध गराउने ।

(छ) कर एकाइलाई आवश्यक सहयोग गर्ने ।

२०. करदाताको अधिकार: (१) करदातालाई देहाय बमोजिमको अधिकार हुनेछ:

- (क) सम्मानपूर्वक व्यवहारको अधिकार ।
- (ख) प्रचलित कानून बमोजिम कर सम्बन्धि सूचना प्राप्त गर्ने अधिकार ।
- (ग) कर सम्बन्धि विषयमा प्रमाण पेश गर्ने मौका प्राप्त गर्ने अधिकार ।
- (घ) प्रतिरक्षाको लागि कानून व्यवसायी वा लेखापरिक्षक नियुक्त गर्ने अधिकार
- (ङ) कर सम्बन्धि गोप्य कुराहरु यस ऐनमा उल्लेख भए बाहेक अनतिक्रम्य हुने अधिकार ।
- (२) करदाताले उपदफा(१) बमोजिमको अधिकारको दावी गर्न आफ्नो दायित्व पुरा गरेको हुनु पर्नेछ ।

२१. **करदाताको प्रतिनिधित्व:** (१) करदाताको प्रतिनिधित्व करदाताको परिवारको उमेर पुगेको सदस्य, माथवर व्यक्ति वा निजको कानून व्यवसायी वा लेखापाल वा लेखापरीक्षक वा निजले लिखित रूपमा अख्तियारी दिई पठाएको उमेर पुगेको बारेसले गर्न सक्नेछ ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि उमेर पुगेको भन्नाले अठार वर्ष उमेर पुगेको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रतिनिधित्व गर्न सक्ने व्यक्तिका तर्फबाट गरिएका काम कारवाही करदाता स्वयंले गरेको मानिने छ ।

परिच्छेद-६

विवरण दाखिला सम्बन्धि व्यवस्था:

२२. **विवरण दाखिला गर्न आदेश दिन सक्ने:** (१) यस ऐन बमोजिम कर बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको व्यक्तिले कर विवरण नबुझाएमा वा विवरण दाखिला गर्दा व्यहोरा फरक पारी दाखिला गरेको भनी शंका गर्न सकिने आधार र कारण भएमा कर अधिकृतले आधार र कारण खोली कर विवरण दाखिला गर्न आदेश दिन सक्ने छ । त्यस्तो व्यहोरा प्राप्त भएमा सम्बन्धित व्यक्तिले आदेश प्राप्त भएको एक महिना भित्र कर एकाइमा विवरण दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको म्याद भित्र विवरण दाखिला गर्न नसक्ने सम्बन्धित व्यक्तिले आधार र कारण खोली समयावधि थपको लागि निवेदन दिएमा कर अधिकृतले तीस दिन सम्मको समयावधि थप दिन सक्ने छ ।

२३. **विवरण सच्याउनु पर्ने :** यस परिच्छेद बमोजिमको कर विवरण दाखिला भै सकेपछि कुनै तथ्य सम्बन्धि वा गणितीय भूल भएको भन्ने लागेमा करदाताले पहिला विवरण दाखिला भएको मितिले तीन (३) महिना भित्र यथार्थ, तथ्य र सही अंक सहितको अर्को विवरण पेश गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद-७

कर दाखिला सम्बन्धि व्यवस्था:

२४. **कर दाखिला गर्नुपर्ने:** (१) यस ऐन बमोजिम दाखिला गर्नु पर्ने कर ऐनको परिच्छेद ४ मा उल्लेख गरिएकोमा सोहि समयमा र समय उल्लेख नभएको हकमा प्रत्येक आर्थिक वर्षको आश्विन मसान्त भित्र कर एकाइमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

श्री गणेश श्रेष्ठ
सहायक प्रमुख

(२) यस ऐन बमोजिम अग्रिम कर कट्टी गरी दाखिला गर्नु पर्ने कर कट्टी भएको महिना पछिको महिनाको २५ गते भित्र कर एकाईमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

२५. **कर दाखिला निस्सा दिनु पर्ने:** करदाताले यस ऐन बमोजिम बुझाउनु पर्ने कर वा गैरकर राजश्व वा अन्य रकम बुझाए पछि करदातालाई तत्काल त्यसको निस्सा दिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद-८ कर फिर्ता र समायोजन

२६. **कर फिर्ता सम्बन्धि व्यवस्था:** (१) करदाताले यस ऐन बमोजिम कर बुझाउँदा तिर्नु पर्ने भन्दा बढी कर दाखिला गरेकोमा सो कर फिर्ता माग गर्न सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम फिर्ताको लागि निवेदन परेकोमा व्यहोरा साँचो देखिएमा कर अधिकृतले निवेदन परेको एक महिना भित्र माग बमोजिम फिर्ता दिने निर्णय गर्नु पर्नेछ ।

२७. **कर समायोजन सम्बन्धि व्यवस्था:** (१) करदाताले दफा २६ बमोजिम फिर्ता पाउने ठहरीएको रकम दाखिला गर्नु पर्ने कर रकममा समायोजन गर्न कर अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेकोमा व्यहोरा साँचो देखिएमा कर अधिकृतले निवेदन परेको एक महिना भित्र माग बमोजिम समायोजन गर्न आदेश दिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद-९ कर परिक्षण र कर निर्धारण:

२८. **कर परिक्षण र कर निर्धारण:** (१) यस ऐन बमोजिम करदाताले विवरण पेश नगरेको वा पेश गरेको विवरणमा देहायका सबै वा कुनै कुरा भए गरेको देखिएमा कर अधिकृतबाट कर परिक्षण गरी कर निर्धारण गरिने छ:

(क) खातापाता हरहिसाब वा अभिलेख दुरुस्त नदेखिएमा ।

(ख) गलत वा भुट्टा कागजात/विवरण संलग्न गरेको देखिएमा ।

(ग) यथार्थ कारोबार नदेखाएको विस्वाश गर्नुपर्ने कारण भएमा ।

(घ) कारोबारका आधारमा करको दायित्व कम देखाएकोमा ।

(ङ) कानून बमोजिम कर छुट वा मिनाहा हुन नसक्नेमा पनि सो को दावी गरेकोमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर निर्धारण गर्नु पर्ने देखिएमा करदातालाई आधार र कारण खुलाई आफ्नो स्पष्टीकरण पेश गर्न तीस दिनको सूचना दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सूचना प्राप्त भएकोमा करदाताले सूचनामा तोकिएको म्याद आफ्नो स्पष्टीकरण पेश गर्नु पर्नेछ ।

(४) कर अधिकृतले उपदफा (३) बमोजिम तोकिएको म्याद भित्र करदाताले स्पष्टीकरण पेश गरेमा सो समेतलाई आधार बनाई र स्पष्टीकरण पेश नगरेमा कानून बमोजिम कर निर्धारण गर्नु पर्नेछ ।

(५) स्वयं कर निर्धारण गरी विवरण पेश गरेको मितिले चार वर्ष भित्र कर अधिकृतले पुनः कर निर्धारण वा संशोधन कर निर्धारण गर्नुपर्ने सन्तोषजनक आधार र कारण भएमा करदातालाई सफाईको मौका दिई त्यस्तो कर निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

२९. कर निर्धारणको सूचना: (१) यस ऐन बमोजिम कर अधिकृतबाट कर निर्धारण भएकोमा बुझाउनु पर्ने कर रकम, स्थान, समय, सिमा र बैंक खाता नम्बर समेत उल्लेख गरी करदातालाई कर निर्धारण सूचना दिनु पर्नेछ ।

(२) यस ऐन बमोजिमको कर दाखिला गर्दा निर्धारणको सूचना प्राप्त भएपछि करदाताले सो सूचनामा उल्लिखित स्थान र समय सिमा भित्र कर दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम कर रकम बैंक दाखिला गरिएकोमा करदाताले त्यसको सम्बन्धित भौचर कर कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद-१०

कर संकलन सम्बन्धि व्यवस्था

३०. कर संकलन सम्बन्धि व्यवस्था: (१) यस ऐन बमोजिम असूल उपर गुर्न पर्ने कर, व्याज र शुल्क वापतको रकम करदाताले यस ऐनमा तोकिएको अवधिमा दाखिला नगरेमा कर अधिकृतले कार्यकारी अधिकृतको पूर्व स्वीकृति लिई देहायको एक वा एकभन्दा बढी तरिका बमोजिम कर असूल गर्न सक्नेछ:-

(क) करदातालाई फिर्ता गर्नु पर्ने रकम भए त्यसमा कट्टा गरेर ।

(ख) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार वा सरकारी स्वामित्वका संस्थाबाट करदाताले पाउन रकमबाट कट्टा गर्न लगाएर ।

(ग) कुनै तेस्रो व्यक्तिले करदातालाई तिर्नु पर्ने रकम करदाताको पूर्व सहमति लिई कट्टा गरेर ।

(घ) बैंक वा वित्तिय संस्थामा रहेको करदाताको रकमबाट कट्टा गर्न लगाएर ।

(ङ) करदाताको कारोबार रोक्का गरेर ।

(च) करदाताको चल तथा अचल सम्पत्ति माथि दावि वा कब्जा गरेर ।

(छ) करदाताको सम्पत्ति एकैपटक वा पटक-पटक गरी तोकिए बमोजिम लिलाम बिक्री गरेर ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (छ) बमोजिम लिलामको कारवाही शुरु भएपछि सो कारवाही समाप्त हुनु पूर्व कर दाखिला गर्न ल्याएमा बुझाउन बाँकी कूल रकमको थप पाँच प्रतिशत शुल्क सहित असुल गरिने छ ।

(३) लिलामबाट प्राप्त रकम करदाताले तिर्नु पर्ने कर रकम भन्दा बढी भएमा बढी भएजति रकम साठी दिन भित्र सम्बन्धित करदातालाई फिर्ता दिनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम रकम फिर्ता रकम फिर्ता दर्गा निजले उपलब्ध गराएको बैंक खातामा जम्मा गरि दिनु पर्नेछ ।

३१. **किस्ताबन्दीमा कर असुली:** कुनै खास करदातालाई विशेष परिस्थितिमा कर तिर्न नसक्ने कारण भई सो कुराको निवेदन गर्न आएमा कर अधिकृतले जाँचबुँझ गर्दा कारण सन्तोषजनक देखिएमा खडा गरी बढीमा एक भित्र तीन किस्तामा कर दाखिला गर्न आदेश दिन सक्नेछ । तर ढिला बुझाए वापत यस ऐन बमोजिम लाग्ने व्याज मिन्हा हुने छैन ।

परिच्छेद-११ जरिवाना, शुल्क र व्याज

३२. **जरिवाना लाग्ने:** यस ऐनको पालना नगरी करको दायित्व घटाएमा कर अधिकृतले कर विगोको दश प्रतिशत जरिवाना गर्न सक्ने छ ।
३३. **व्याज लाग्ने:** यस ऐन बमोजिम दाखिला गर्नु पर्ने कर समयमा दाखिला नगरेमा तिर्नु बुझाउनु पर्ने रकमको वार्षिक दश प्रतिशत व्याज लाग्ने छ ।
३४. **अभिलेख नराखेमा लाग्ने:** यस ऐन बमोजिम अभिलेख राख्नुपर्ने कर्तव्य भएका कारदाले अभिलेख नराखे एक हजार रुपैयाँ शुल्क लाग्ने छ ।
३५. **समयमा विवरण दाखिला नगरेमा शुल्क लाग्ने:** यस ऐन बमोजिम विवरण दाखिला गर्नुपर्ने दायित्व भएका करदाताले समयमा विवरण दाखिला नगरेमा प्रति विवरण एक हजार रुपैयाँ शुल्क लाग्ने छ ।
३६. **भुट्टा विवरण दिएमा शुल्क लाग्ने:** यस ऐन बमोजिम दाखिला गर्नु पर्ने दायित्व भएका करदाताले भुट्टा विवरण दाखिला गरी करको दायित्व घटाएमा फरक परेको कर रकम असूल गरी सो को दश प्रतिशत शुल्क लाग्ने छ ।
३७. **व्याज नलाग्ने:** यस ऐन बमोजिम लाग्ने शुल्क व्याज र जरिवानामा पुनः व्याज लाग्ने छैन ।

परिच्छेद-१२ पूर्वादेश र प्रशासकीय पुनरावलोकन

३८. **पूर्वादेश माग गर्न सक्ने:** (१) कुनै करदातालाई यस ऐन बमोजिम लगाइएको कर, दस्तुर, शुल्कमा प्रशासकीय अधिकृत द्विविधा भएमा सो को निराकरणका लागि निजले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन दिएकोमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले द्विविधा निराकरण गर्न पूर्वादेश जारी गरी करदातालाई सो पूर्वादेश उपलब्ध गराउने छ ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि अदालतमा विचारधीन रहेको वा अदालतबाट निर्णय भैसकेको विषयमा भएता पनि अदालतमा विचाराधीन रहेको वा अदालतबाट निर्णय भैसकेको विषयमा यस दफा बमोजिम पूर्वादेश जारी गर्न सकिने छैन ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको पूर्वादेश अदालतको आदेशबाट अन्याथा नभएसम्म कायम रहने छ ।

३९. **प्रशासकीय पुनरावलोकन हुन सक्ने:** यस ऐन बमोजिमका देहायको निर्णय माथि प्रशासकीय पुनरावलोकन हुन सक्ने छः-

(क) कर अधिकृतले गरेको कर निर्धारण, पुनः कर निर्धारण र संसोधित कर निर्धारण सम्बन्धि निर्णय ।

(ख) यस ऐन बमोजिम लाग्ने वा लागेका कर र गैर कर राजश्व तथा अन्य दस्तुर, शुल्क, व्याज सम्बन्धि निर्णय ।

४०. **प्रशासकीय पुनरावलोकनको प्रक्रिया:** (१) यस ऐन बमोजिमको कर निर्धारण निर्णय उपर चित्त नबुझे करदाताले सो निर्णय भएको मितिले तीस दिन भित्र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि परेको निवेदन माथि साठी दिन भित्र कारवाही र किनारा गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद-१३ पुनरावेदन

४१. **उजुरी नलाग्ने:** यस ऐन बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकन गर्न सकिने विषयमा त्यस्तो पुनरावलोकन नभई कुनै अदालतमा कुनै उजुर लाग्ने छैन ।

४२. **पुनरावेदन दिन सक्ने:** (१) प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय भएकोमा सो मितिले र प्रशासकीय पुनरावलोकन नहुने विषयमा कारण परेको मितिले चित्त नबुझे पक्षले साठी दिनभित्र सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

(२) जिल्ला अदालतले गरेको निर्णय अन्तिम हुने छ ।

परिच्छेद-१४ गैर कर राजस्व

४३. **सेवा शुल्क तथा दस्तुर:** नगरपालिकाले संविधानको अनुसूची - ८ बमोजिम क्षेत्र र विषयमा आफूले पुऱ्याएको वापत सेवा शुल्क तथा दस्तुर लगाई उठाउन सक्ने छ ।

४४. **पर्यटन शुल्क:** (१) नगरपालिकाले आफै निर्माण गरेको पर्यटकीय स्थल, पर्यटन व्यवसाय र पर्यटकीय क्रियाकलापमा पर्यटन शुल्क लगाई उठाउन सक्ने छ । पर्यटकीय क्षेत्रमा उपलब्ध गराएको सेवाको लागत संचालन र संभार खर्चलाई मानि पर्यटन शुल्क लगाउनु पर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र पर्यटक प्रवेश गरेको आधारमा मात्र पर्यटन शुल्क लगाइने छैन ।

४५. **सवारी साधन पार्किङ्ग शुल्क:** नगरपालिकाले आफूले निर्माण वा व्यवस्था गरेको स्थानमा सवारी साधन पार्किङ्ग शुल्क लगाई उठाउन सक्ने छ । तर नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारले निर्माण गरेका राष्ट्रिय र प्रदेश स्तरका राजमार्गको छेउछाउ वा पेटमा पार्किङ्ग शुल्क उठाउन सक्ने छैन ।

शिवबहादुर सुब्बा
प्रमुख

४६. **बहाल विटौरी शुल्क:** नगरपालिकाले सार्वजनिक, स्थानीय सरकारको नाममा रहेको र ऐलानी जग्गा र त्यस्ता जग्गामा रहेका पोखरी, हाटबजार, प्रदर्शनी स्थल र ती ठाउँमा राख्ने अस्थायी अनुमति दिएका पसलमा बहाल विटौरी शुल्क लगाई उठाउन सक्ने छ ।
४८. **केवलकार शुल्क:** (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र संचालन भएका केवलकारमा शुल्क लगाई उठाउन सक्ने छ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिमको शुल्क केवलकार संचालकले प्रवेश टिकटमा नै समावेश गरी संकलन गर्नु पर्ने छ ।
(३) उपदफा (२) बमोजिम संकलन गरेको शुल्क संकलन गरेको महिना पछिको महिनाको पच्चीस दिन भित्र विवरण साथ कर एकाइमा दाखिला गर्नु पर्ने छ ।
४९. **डुंगा परिवहन(बोट सेवा) शुल्क:** नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र संचालन भएका डुंगा परिवहन (बोट सेवा) मा शुल्क लगाई उठाउन सक्ने छ ।
५०. **अन्य शुल्क लगाउन सक्ने:** (१) नगरपालिकाले अनुसूची -२ मा उल्लिखित विषय र क्षेत्रमा शुल्क लगाई उठाउन सक्ने छ ।
(२) स्थानीय सरकारले संविधान र अन्तर सरकारी वित्तिय व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को विपरित नहुने गरी आफूले प्रदान गरेको सेवा सुविधा र व्यवस्थापन गरेको थप वा नयाँ क्षेत्र वा विषयमा शुल्क लगाउन सक्ने छ ।
(३) उपदफा (२) बमोजिम सेवा शुल्क लगाउने वा त्यसको दरमा हेरफेर गरेको कुराको विवरण स्थानीय सरकारले त्योस्तो निर्णय भएको मितिले सात दिनभित्र नगर सभाको बैठक चलेको समयमा सभामा र त्यस्तो बैठक नचलेको समयमा त्यस पछि बस्ने सभाको पहिलो बैठकमा पेश गर्नु पर्ने छ ।
५१. **छुट वा मिनाहा:** (१) नगरपालिकाले खास अवस्थामा यस ऐन बमोजिम लाग्ने वा लागेको गैर कर राजस्वमा आधार र कारण खुलाई आंशिक वा पूर्ण रुपमा छुट दिन वा मिनाहा गर्न सक्ने छ । यसरी छुट दिँदा समान अवस्थाका सबै करदातालाई समान व्यवहार गरिने छ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम गैर कर राजस्वमा छुट वा मिनाहा दिएको विवरण सभाको बैठक चलेको समयमा सभामा र सभाको बैठक नचलेको समयमा त्यस पछि बस्ने सभाको पहिलो बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद-१५

समन्वय सम्बन्धि व्यवस्था

५२. **नेपाल सरकारसँग समन्वय:** (१) नगरपालिकाले संघिय कनून वा यस ऐन बमोजिम असूल उपर गर्नु पर्ने कर गैर कर रावश्व असूल गर्न एकद्वार प्रणाली अपनाउन सक्ने छ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिमको एकद्वार प्रणाली अपनाउन स्थानीय सरकार वा स्थानीय सरकारले अधिकार सुम्पेको अधिकृत वा कर अधिकृतले नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारले सो प्रयोजनका लागि अधिकार सुम्पेको अधिकृतसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्ने छ ।

(३) नगरपालिकाले संविधानको साभ्मा सूचीमा रहेका विषयसँग सम्बन्धित कर वा गैर कर राजश्वका आधार र दर वा कर प्रशासनका सम्बन्धमा नेपाल सरकारसँग समन्वय गर्न सक्ने छ ।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिमको व्यवस्था अन्तर्गत समन्वय गरी टुंगोमा पुगिएका विषयहरु यस ऐनमा समावेश भए सरह मानिने छ ती व्यवस्थाका हकमा यस ऐनमा अन्यत्र जुन सुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सो अनुसार कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ ।

५३. **प्रदेश सरकारसँग समन्वय:** (१) नगरपालिकाले प्रदेश कानून वा यस ऐन बमोजिम उपर गर्नु पर्ने गैर कर रावस्व असूल गर्न एकद्वार प्रणाली अपनाउन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको एकद्वार प्रणाली अपनाउन स्थानीय सरकार वा स्थानीय सरकारले अधिकार सुम्पेको अधिकृत वा कर अधिकृतले प्रदेश सरकार वा प्रदेश सरकारले सो प्रयोजनका लागि अधिकार सुम्पेको अधिकृतसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्ने छ ।

(३) नगरपालिकाले संविधानको साभ्मा सूचीमा रहेका विषयसँग समन्धित कर वा गैर कर राजश्वका आधार वा दर वा कर प्रशासनका सम्बन्धमा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गर्न सक्ने छ ।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिमको व्यवस्था अन्तर्गत समन्वय गरिएका विषयहरु यस ऐनमा परे सरह मानिने छ र ती व्यवस्थाका हकमा ऐनमा अन्यत्र जुन सुकै कुरा लेखिएको भए तापनी सोही अनुसार कार्यान्वयव गर्नु पर्नेछ ।

५४. **केन्द्रीय बैकसँग समन्वय:** नगरपालिकाले कर र गैर कर राजस्व संकलनका सम्बन्धमा केन्द्रीय बैक (नेपाल राष्ट्र बैक) सँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्ने छ ।

५५. **अन्य निकाय, कार्यालय र संस्थासँग समन्वय:** नगरपालिका वा सो को कुनै अधिकृतले कर तथा गैर कर राजश्वसँग सम्बन्धित विषयमा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार अन्तर्गतका सरकारी निकाय, बैक वा संस्थासँग समन्वय गर्न सक्ने छ ।

परिच्छेद-१६

राजश्व प्रस्ताव तर्जुमा तथा सूचना सम्बन्धि व्यवस्था

५६. **राजश्व सम्बन्धि नयाँ प्रस्ताव:** नगरपालिकाले कर वा गैर कर सम्बन्धि नयाँ कर प्रस्ताव तयार गर्दा सरोकारवाला सँग परामर्श गर्नु पर्नेछ ।

५७. **सूचना सार्वजनिक गर्नुपर्ने:** (१) यस कानून बमोजिम स्थानीय सरकारले लगाएको कर र गैर कर राजश्व उठाउने कार्यालयको प्रमुखले सो कर र राजश्वका दर र त्यसमा भएको हेरफेर सम्बन्धि सूचना सर्वसाधारणको लागि सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

(२) स्थानीय सरकारले उपदफा (१) बमोजिमका कर, राजश्वका दर र त्यसमा भएको हेरफेर समेत मिलाई स्थानीय सरकारको वेभसाइटमा राख्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(३) स्थानीय सरकारले कर र राजश्वका दर र हेरफेर सम्बन्धि विवरण केन्द्रीय सूचना प्रणालीमा समेत राख्ने प्रयोजनका लागि नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय वा सो मन्त्रालयको तोकेको कार्यालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

शम्भु प्रसाद
सुन्दर प्रमुख

परिच्छेद-१७

विविध

५८. **विद्युतीय माध्यमको प्रयोग गर्न सक्ने:** यस ऐनमा अन्यत्र जुन सुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्थानीय सरकारले विद्युतीय माध्यम (अनलाइन) बाट करदातालाई सूचना दिने, करदाताले आफ्नो विवरण र प्रमाण पेश गर्ने, कर लगायतको तिर्नु बुझाउनु पर्ने रकम दाखिला गर्ने कर वा त्यस्तो रकम बुझाएको रसिद दिने लगायतका कर सम्बन्धि अन्य काम कारवाही गर्न सकिने व्यवस्था गर्न सक्ने छ ।

५९. **ठेक्का लगाउन नपाइने:** स्थानीय सरकारले आफूले असुल गर्नु पर्ने कुनै कर वा राजस्व ठेक्का लगाई उठाउन पाइने छैन ।

६०. **अनुसूचीमा हेरफेर:** नगरकार्यपालिकाले यस ऐनको अनुसूचीमा आवश्यक हेरफेर गर्न सक्ने छ र त्यसरी गरिएको हेरफेरको सूचना सभाको बैठक बसेको भए बैठकमा र तत्काल बैठक नबसेको भए त्यस पछि बस्ने सभाको बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

६१. **कागजातको ढाँचा:** (१) यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको कार्यविधि वा निर्देशिकामा उल्लेख नभएको वा नतोकिएको कुनै विवरण, ढाँचा, तरीका वा जानकारी सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न उपयुक्त देखिएमा स्थानीय सरकारले आदेश वा सूचना गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको आदेश वा सूचना सर्वसाधारणको जानकारीको लागि स्थानीय सरकारले कार्यालय सूचना पाटी, वेभसाइट र स्थानीय राजपत्र वा पत्र पत्रीकाको माध्यमबाट उपलब्ध गराउन सकिने छ ।

६२. **सूचना तामेली रीत पुगेको मानिने:** (१) यस ऐन बमोजिम दिनु पर्ने म्याद, सूचना वा कागजात देहाय बमोजिम बुझाए वा पठाएमा सम्बन्धित व्यक्तिलाई बुझाएको वा दिइएको मानिने छ:-

(क) सम्बन्धित व्यक्तिलाई नै बुझाएको,

(ख) निजको परिवारको उमेर पुगेको सदस्यलाई बुझाएको,

(ग) निजको कानून व्यवसायी वा लेखापाललाई बुझाएको,

(घ) नावालिग हकमा संरक्षक वा माथवर व्यक्तिलाई बुझाएको,

(ङ) कार्यालय संस्था वा निकायको हकमा प्रबन्धक वा प्रशासकीय प्रमुखलाई बुझाएको,

(च) करदाताको ठेगानामा हुलाकबाट रजिष्ट्री गरी पठाएको ।

(२) कर एकाईको अधिकृतको नाम र पद खुल्ने गरी दस्तखत गरिएको, कम्प्युटर प्राविधिकबाट इन्स्क्रिप्ट वा इनकोड गरिएको, छाप लगाएको वा सो कागजातमा लेखि यस ऐन बमोजिम जारी गरिएको, तामेली वा दिइएको कागजातलाई रीतपूर्वकको मानिने छ ।

६३. **कागजातको अभिलेख राख्ने:** (१) यस ऐन बमोजिम पर्ने दायित्व भएको प्रत्येक व्यक्ति वा करदाताले देहाय बमोजिमका आवश्यक कागजातहरू सुरक्षित गरी राख्नु पर्नेछ।

(क) यस ऐन बमोजिम नगरपालिका पेश गर्नु पर्ने कागजात र सोलाई पुष्ट्याई गर्ने सूचना तथा कागजात ।

(ख) कर निर्धारण गर्न सघाउ पुर्याउने कागजातहरू ।

(ग) खर्च कट्टी गर्नु पर्ने भए सोलाई पुष्ट्याई गर्ने कागजात ।

(२) नगरकार्यपालिकाले लिखित रूपमा सूचना जारी गरी अन्यथा तोकेकोमा बाहेक यस दफा बमोजिम कागजातहरू सम्बन्धित आय वर्ष समाप्त भएको मितिले कम्तिमा चार वर्षको अवधिसम्म सुरक्षित राख्नु पर्नेछ।

६४. **अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुने:** यस ऐनको प्रयोजनको लागि नगरकार्यपालिकाको अधिकार प्राप्त अधिकृतलाई सम्बन्धित व्यक्तिलाई, बयान, गराउने, प्रमाण बुझ्ने लिखतहरू पेश गर्न लगाउने सम्बन्धमा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुनेछ।

६५. **आदेश वा निर्देशन दिन सक्ने:** संघीय र प्रदेश सरकारले कर प्रभावकारी बनाउन नेपालको संविधान र संघीय तथा प्रदेश सरकारको कानून र यो ऐनको प्रावधानलाई कार्यान्वय गर्न गराउन आवश्यक आदेश वा निर्देशन दिन सक्ने छ। यस्तो आदेश वा निर्देशन पालना गर्नु नगरकार्यपालिकाको कर्तव्य हुनेछ।

६६. **कर अधिकृतको परिचय-पत्र:** कर एकाईमा काम गर्ने प्रत्येक कर अधिकृत र अन्य कर्मचारीले परिचय-पत्र आफ्नो साथमा राख्ने, काम गर्ने समयमा लगाउने र कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा परिचय-पत्र सम्बन्धित व्यक्तिलाई देखाउनु पर्नेछ।

६७. **विभागीय कारवाही सजाय हुने:** (१) कर अधिकृत वा कर प्रशासन सँग सम्बन्धित कुनै कर्मचारीले कर तिर्नु बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको व्यक्ति वा करदातालाई हानि नोक्सानी पुर्याउने, करको दायित्व घटीबढी गर्ने, समान अवस्थामा करदाता बीच असमान व्यवहार गर्ने, कुनै करदातालाई अनुचित फाइदा पुर्याउने वा करदाताबाट आफ्नो वा अरु कसैको निजि स्वार्थ पूर्ती गर्ने उद्देश्यले कुनै काम गरेमा वा कानून बमोजिम गर्नु पर्ने काम समयमा अधिकृत समक्ष उजुर गर्न सक्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम उजुर परेमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक छानविन गरी सम्बन्धित कर्मचारीको सेवा सम्बन्धि कानून बमोजिम आफूलाई कारवाही गर्ने अधिकार भएको विषयमा आफैले विभागीय कारवाही गर्ने र कारवाही गर्ने अधिकार नभएको विषयमा विभागीय कारवाहीको लागि अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक कारवाही गर्न सक्ने छ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम छानविन गर्दा प्रचलित कानून बमोजिम अनुचित कार्य गरेको कुरा खुल्न आएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक कारवाही गर्न सक्ने छ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम छानविन र कारवाही गर्दा प्रमाण नष्ट हुन सक्ने भएमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले त्यस्तो कर अधिकृत वा अन्य कर्मचारीलाई सम्बन्धित सेवा सम्बन्धि कानून बमोजिम निलम्बन गर्न सक्ने छ।

(५) उपदफा (२) बमोजिम छानविन गर्ने अवधि भर सो अधिकृतलाई कर अधिकृतको जिम्मेवारीबाट अलग राखिने छ।

शिवराज सुन्दर
व्यवहार प्रमुख

(६) उपदफा (३) बमोजिमको छानविन गर्ने र कर अधिकृतको जिम्मेवारीबाट अलग राख्ने अवधि तीन महिना भन्दा बढी हुने छैन ।

६८. **पुरस्कृत गर्न सक्ने:** (१) नगरपालिकाले यथार्थपरक विश्वसनीय रूपमा तथा कानूनले तोकेको म्याद भित्र कर विवरण बुझाउने, लागेको कर दाखिला गर्ने र कर अधिकृतले अनुरोध गरेका सूचना उपलब्ध गराउने तीन जना करदातालाई प्रत्येक वर्ष पुरस्कार दिने व्यवस्था गर्न सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिइने पुस्कार सम्बन्धि अन्य व्यवस्था नगरपालिकाले निर्धारण गरे बमोजिम हुने छ ।

६९. **म्याद, हदम्याद नजाने:** यस ऐनमा अन्यत्र जुन सुकै कुरा लेखिएको भए तापनि ऐन बमोजिम म्याद वा हदम्याद गणना गर्दा देहायको अवधि बाहेक गरी गणना गरिने छ:-

(क) अदालतबाट स्थलगत वा कर अधिकृत वा अन्य सरकारी निकायबाट रोक्का स्थगत भएको अवधि,

(ख) पुनरावेदन गरेकोमा पुनरावेदन तहको अन्तिम निर्णय भएको जानकारी प्राप्त नभए सम्मको अवधि ।

७०. **नियम, कार्यविधि, निर्देशिका वा दिग्दर्शन (म्यानुअल) बनाउने अधिकार:** यस ऐन बमोजिम तोकिएका कर सम्बन्धि काम प्रभावकारी रूपमा गर्न नगर सभा वा नगर कार्यपालिकाले आवश्यक नियम, कार्यविधि, निर्देशिका तथा दिग्दर्शन बनाउन सक्ने छ ।

अनुसूची-१

(दफा १०को उपदफा(४) को घ सँग सम्बन्धित)

श्रीमती सुन्दर
रक्षक प्रमुख

ह्रासकट्टी गर्ने तरीका

यस ऐन बमोजिम सम्पत्तिको ह्रासकट्टी गर्ने तरीका समान कट्टी तरीका (युनिफर्म चार्ज मेथड) को ,फिक्सड इन्स्टालमेण्ट मेथड अनुसार हुनेछ । यसको गणनना देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

सुत्र,

$$\text{ह्रासकट्टी रकम} = \frac{\text{सम्पत्तिको प्ररम्भिक मूल्य- अनुमाति शेष मूल्य}}{\text{सम्पत्तिको आयु(वर्ष)}}$$

उदाहरण:-

कुनै सम्पत्तिको मूल्य सुरुमा रु. १०००००००/- छ । यसको आयु २० वर्ष छ । २० वर्ष पछि यो सम्पति बिक्री गर्दा रु. २००००००/- आउँछ भने , यसको प्रति वर्ष ह्रास कट्टी रकम निम्नानुसार हुन्छ ।

$$\begin{aligned} \text{ह्रास कट्टी रकम} &= \frac{१००००००० - २००००००}{२०} \\ &= \frac{९८०००००}{२०} \\ &= ४९०००००/- \\ &(\text{प्रति वर्ष रु. } ४९०००००/- \text{ ह्रास कट्टी खर्च घटाउन पाईन्छ ।}) \end{aligned}$$

अनुसूची-२

(दफा ५०को उपदफा (१) को सँग सम्बन्धित)

श्यामप्रसाद सुन्दर
सुन्दर प्रमुख

स्थानीय सरकारले शुल्क लगाई उठाउन सक्ने विषयगत क्षेत्रहरु

१. खानेपानी, धारा, पोखरी र घाट
२. बिजुली
३. टेलीफोन
४. वातावरण , फोहोरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई र ढल व्यवस्थापन
५. शैचालय , स्नान गृह
६. सार्वजनिक पार्क
७. हाटबजार
८. पशु बधशाला
९. अतिथि गृह र छात्रवास
१०. अचल सम्पत्ति मूल्यांकन शुल्क
११. मर्मत सुधार (आफस्ले निर्माण गरेका यस अनुसुचीमा उल्लिखित साधन र सुविधाको मर्मत सुधारमा लाग्ने खर्च सम्बन्धि)

प्रमाणीकरण गर्नेको

नाम: श्री गगनसिं सुनार
पद:- नगर प्रमुख

दस्तखत:-

नगरसभामा पेश भएको मिति:- २०७४/१०/२९
नगरसभाबाट स्वीकृत भएको मिति:- २०७४/१०/२९
प्रमाणिकरण मिति:- २०७४/११/१०

गगनसिं सुनार
नगर प्रमुख